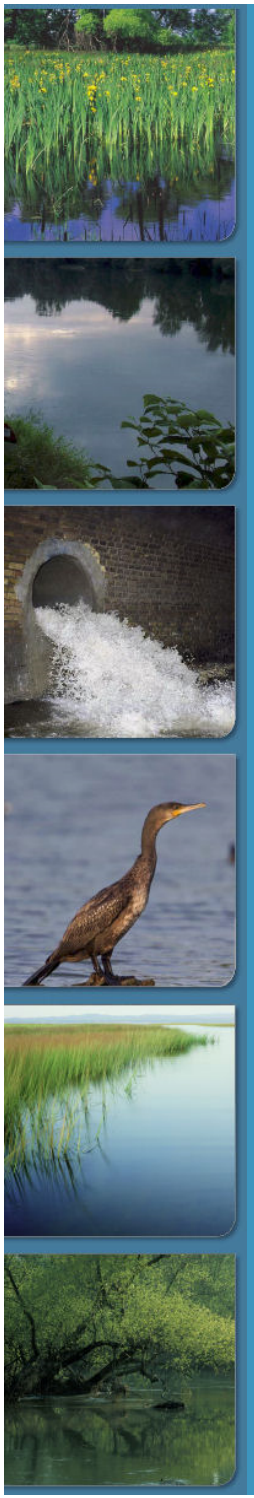

Javaslatok az 1-4 Marcal alegységet érintő intézkedésekre

Vízfolyások, állóvizek és felszín alatti vizek állapotának javítása

Bartal György
(Öko Zrt. vezette Konzorcium megbízásából Vidra Kft.)

"Vízgyűjtő-gazdálkodási tervek készítése" (KEOP-2.5.0/A)

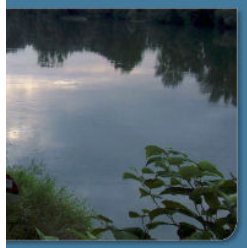

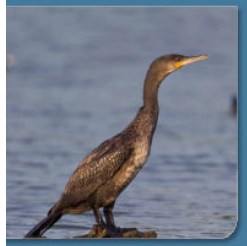

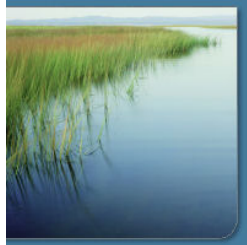

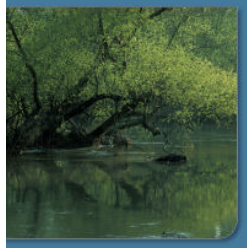

1-4 Marcal alegység vízgyűjtő területe

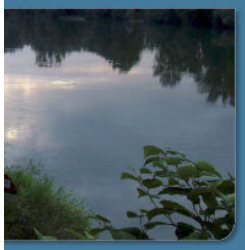

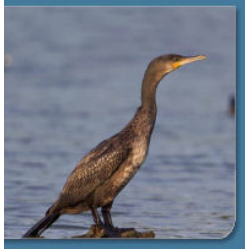

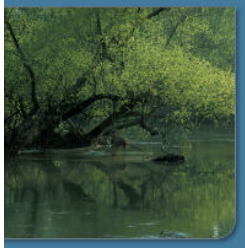

1-4 Marcal alegység vizei
(jelentősebb felszíni és felszín alatti víztestek)

Főbb vízfolyások (összesen 36 víztest):

- Bitva-patak
- Gerence-patak
- Holt-Marcal
- Kis-Pándzsa
- Nagy-Pándzsa
- Marcal
- Pápai-Bakony-ér
- Torna-patak

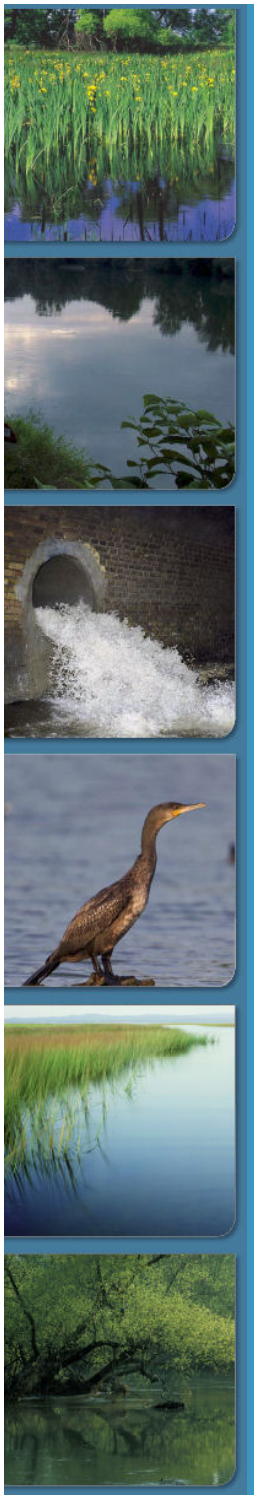

1-4 Marcal alegység vizei
(jelentősebb felszíni és felszín alatti víztestek)

Főbb felszín alatti víztestek (összesen 14 víztest):

- Dunántúli-középhegység északi peremvidéke
- Marcal-völgy
- Marcal-vízgyűjtő
- Észak- és Nyugatdunántúli termálkarszt
- Észak-nyugatdunántúl porózus termál

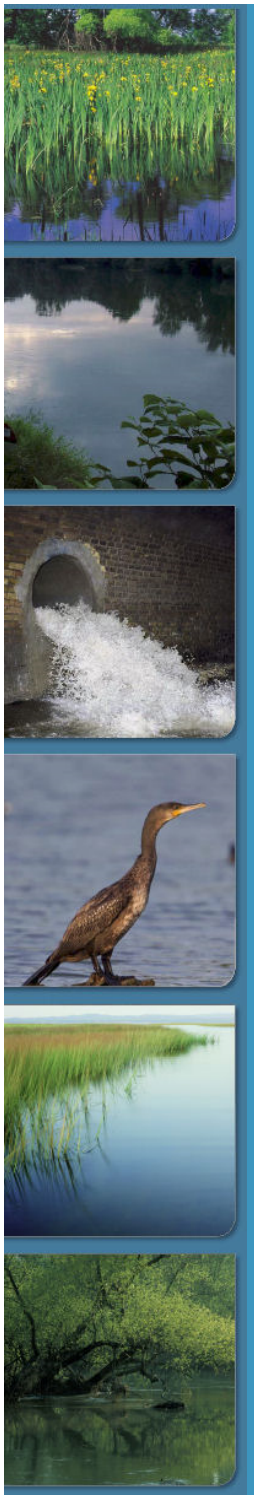

Jelentős vízgazdálkodási problémák

Vízfolyások és állóvizek

1. Vízfolyások és állóvizek szabályozottsága

- Túlszabályozott, egyenes medrek, váltakozó sebességű terek hiánya (29 víztest)
- Zonáció hiánya (24 víztest)
- Fenntartás hiánya, feliszapolódás (27 víztest)
- Marcal és mellékvízfolyásain hosszirányú átjárhatóság akadályozott (12 víztest)
- Dombvidéki területeken nagy eróziók (6 víztest)
- Horgászat és halastavi problémák (idegen faj, hosszirányú átjárhatóság)
- Vízkészlet gondok a lecsökkent vízhozam miatt (Marcal)

2. Tápanyag és szervesanyag terhelés

- Jelentős kommunális szennyvízterhelés (14 víztest)
- Diffúz mezőgazdasági szennyezés (29 víztest)
- Állattartó telepek (22 víztest)

3. Sótartalom és hőterhelés

- Termálvíz-bevezetés (3 víztest)

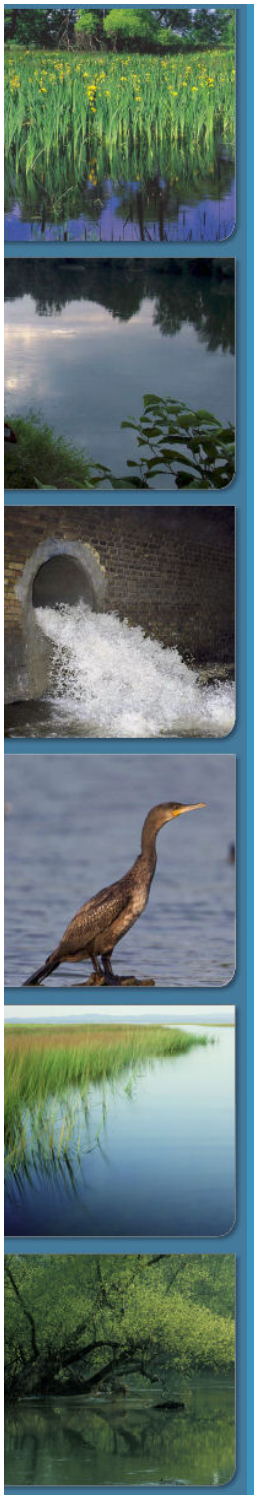

Jelentős vízgazdálkodási problémák

Felszín alatti vizek

1. Mennyiségi problémák

- Korábbi mélyművelésű bányászati tevékenységhez köthető vízkivétel hatása
- Karsztvíz kitermelések

2. Nitrát és ammónium szennyezésekkel kapcsolatos problémák

- Csatornázatlan települések (Bakonypéterd, Románd, Szerecseny,Tápszentmiklós, Bakonykoppán, Bakonyszűcs, Pénzesgyőr)
- Alacsony rákötés (Pázmándfalu, Ravazd, Felpéc, Gyömöre, Győrság, Kajárpéc, Nyalka, Pér, Rétalap 55-69%)
- Diffúz szennyezés a mezőgazdasági területekről – parti sáv hiánya
- Hígtrágya öntözés

3. Egyéb szennyezések

- Hulladéklerakók

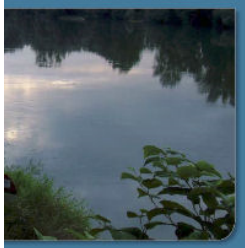

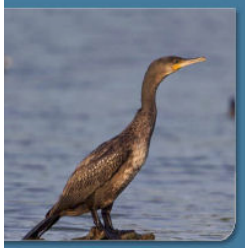

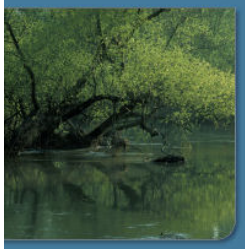

Erősen módosított és mesterséges víztestek

Víztestek	**Módosítottság/létrehozás oka**
1) erősen módosított	
Holt-Marcal, Marcal torkolati része, Nagy-Pándzsa, Csigere-patak és Széles-víz, Kígyós-patak felső, Padragi-víz, Torna-patak alsó	Visszatöltésezés, vagy völgyzárógátas tározók miatt,
3) mesterséges víztestek	
Torna-patak középső	Áthelyezett meder

??? Egyetért-e azzal, hogy a megadott indok alapján erősen módosított víztestté kell nyilvánítani az adott víztestet?

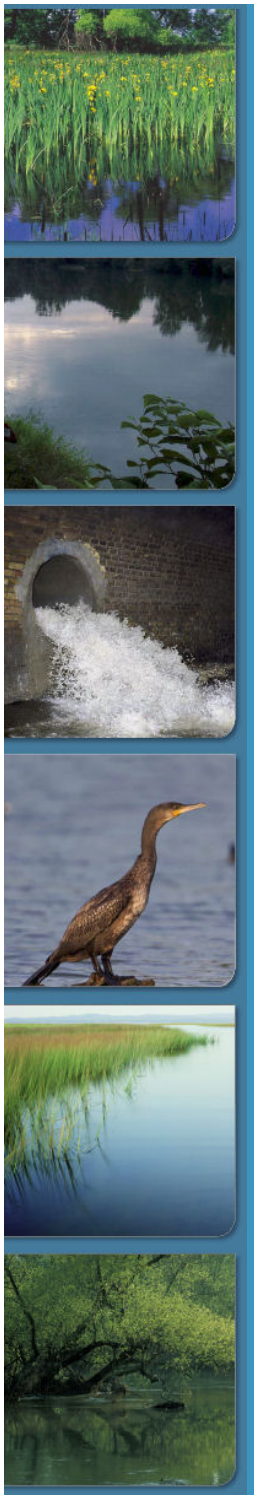

A vizek állapota jelenleg

Vízfolyások - összesen 36 db

Ebből 0/1 jó, 22/0 nem jó, 14/35 adathiány miatt nem dönthető el (ökológiai/kémiai)

Felszín alatti vizek – összesen 10 db

Ebből 7/7 jó, 3/3 nem jó (mennyiségi/kémiai)

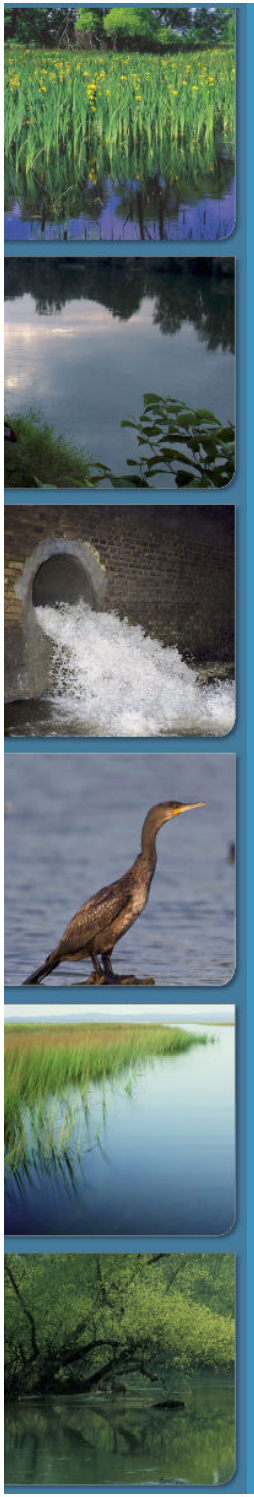

Célkitűzések és mentességek

	Jó állapot/ potenciál elérése			
	Jelenlegi jó állapot (%)	2015-ig (%)	2021-ig (%)	2027-ig vagy később (%)
Vízfolyások és állóvizek:	0	6	36	58
Természetes	0	8	42	50
Mesterséges	0	0	0	100
Erősen Módosított	0	0	22	78
Felszín alatti vizek:	60	0	20	20

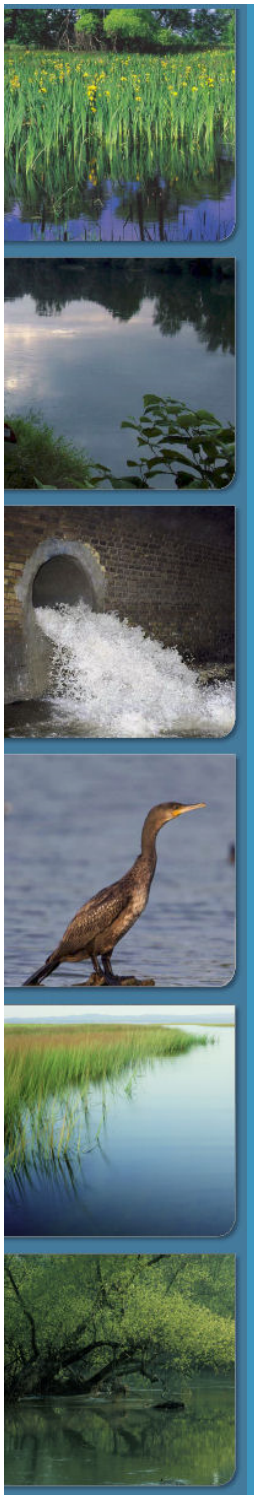

2015 utáni határidők és enyhébb célkitűzések okai

Időbeni mentességek főbb okai:

- a szükséges ökológiai helyreállási idő hossza,
- műszaki természetű gyakorlati vagy jogszabályi kényszerek meggátolják,
- aránytalanul magas terheket jelent a megvalósítás.

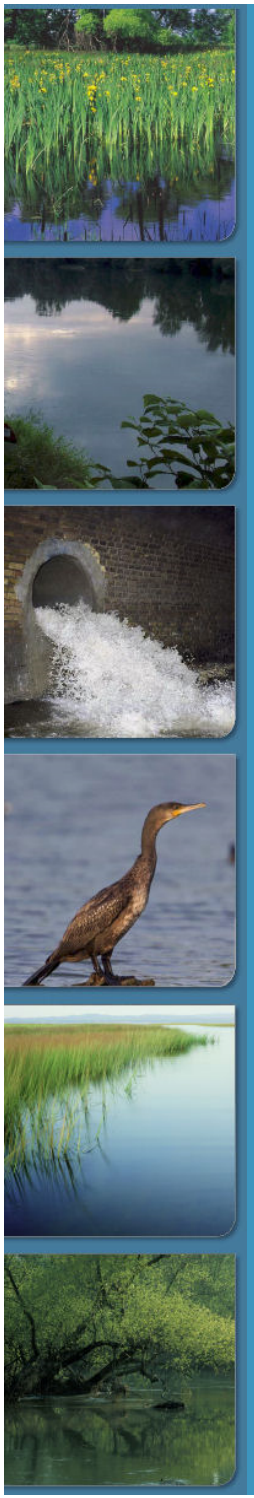

Főbb intézkedések csoportosítása

1. Tápanyag- és szervesanyag terhelések csökkentése
2. Egyéb szennyezésekkel kapcsolatos problémák megoldása
3. Vízfolyások és állóvizek szabályozottságának csökkentése
4. Fenntartható vízhasználatok, a vizek mennyiségi állapotának javítása
5. Megfelelő ivóvízminőséget biztosító intézkedések
6. Védett területekre vonatkozó egyedi intézkedések
7. Átfogó, országos intézkedések

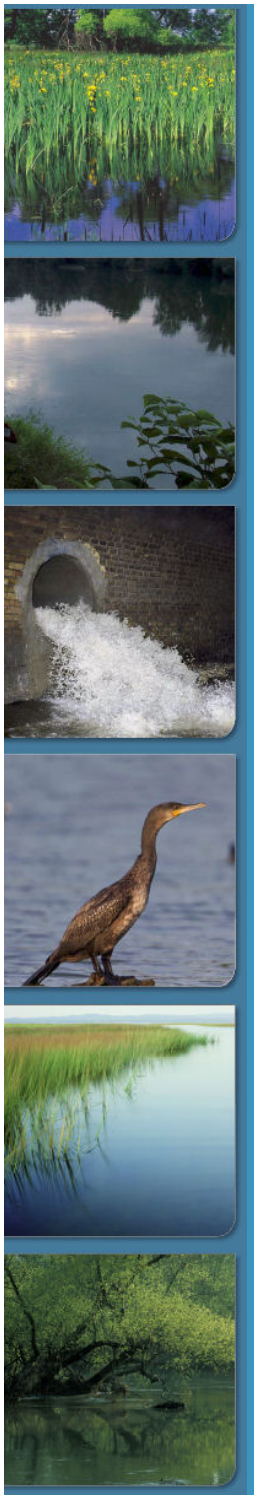

Tápanyag- és szervesanyag terhelések csökkentése

1. Területi agrárintézkedések

- tápanyag-felesleg jelentős csökkentése
- erózió csökkentése dombvidéken (Nagy-Pándzsa vízgyűjtő revitalizációja)
- síkvidéki területeken bevezetett belvíz mennyiségének csökkentése
- bevezetés előtt szűrőmezők kialakítása
- művelési ág/mód váltás
- állattartótelepeken megfelelő trágyaelhelyezés

Megvalósítók/költségviselők: mezőgazdasági gazdálkodók

3. Csatornázás és szennyvízelhelyezés

- Szennyvíz Program

Megvalósítók/költségviselők: Önkormányzat, lakosság.

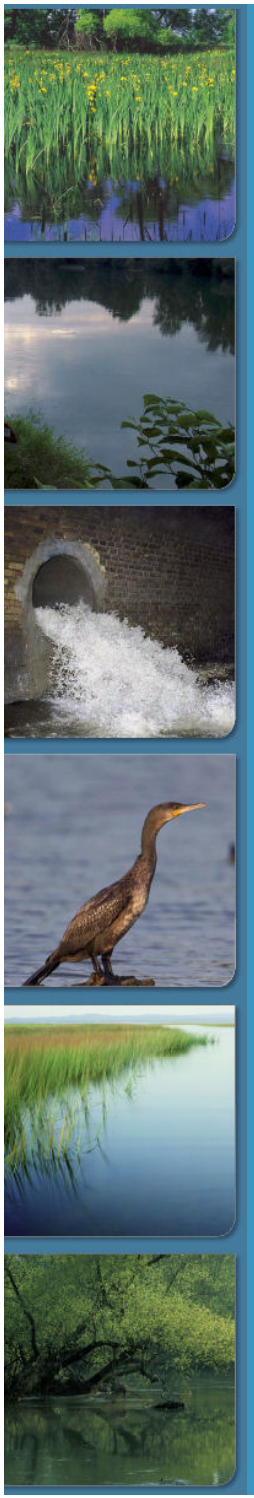

Tápanyag- és szervesanyag terhelések csökkentése

4. Települési eredetű szennyezések csökkentése

- települési hulladékgazdálkodás,
- belterületi csapadékvíz elvezetés

Megvalósítók/költségviselők: Önkormányzat

5. A halastavi és a horgászati hasznosítás jó gyakorlata

- oldaltározós halastavakból történő megfelelő vízleeresztés
- völgyzárógátas tározók megfelelő vízminőségének, illetve vízleeresztésének biztosítása

Megvalósítók/költségviselők: Halászati, horgászati tevékenységet végző vízhasználók.

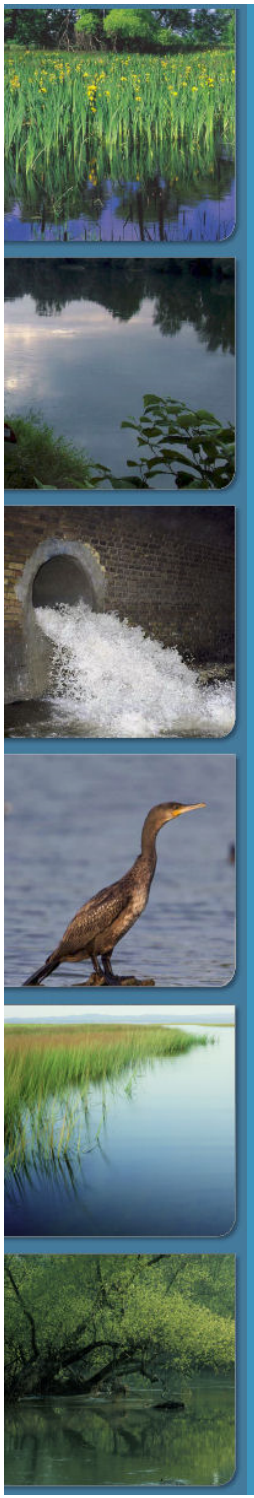

Egyéb szennyezésekkel kapcsolatos problémák megoldása

1. Ipari szennyvízkibocsátásokból származó terhelések csökkentése

- Ipari és termálvíz bevezetések korlátozása

Megvalósítók/költségviselők: kibocsátók

4. Felszín alatti vizeket veszélyeztető, ipari és mezőgazdasági eredetű szennyezett területek feltárása, kármentesítése

- több műszaki beavatkozás és tényfeltárás folyik a területen
- hulladéklerakók felszámolása

Megvalósítók/költségviselők: szennyezett terület tulajdonosa, kezelője

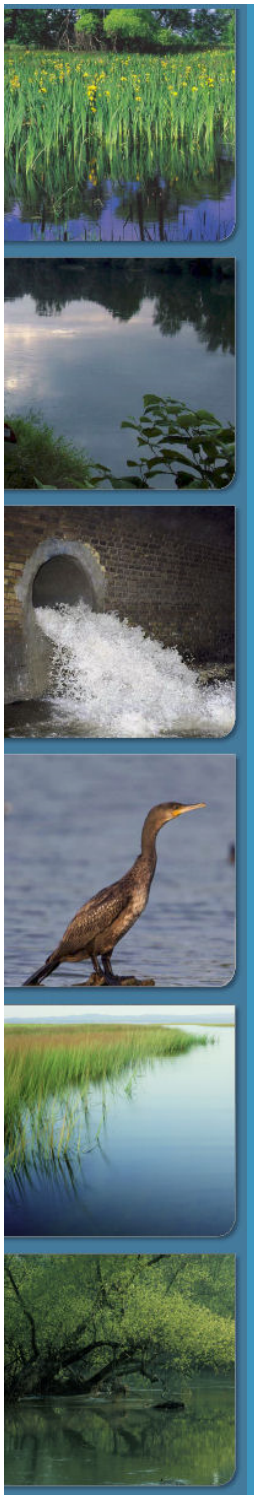

Vízfolyások és állóvizek szabályozottságának csökkentése

1. Kis és közepes vízfolyások rehabilitációja

- megfelelő szélességű hullámtér vagy nyílt ártér létrehozása
- partmenti védősáv
- mederrehabilitáció
- feliszapolódott medrek kotrása
- élőhely rekonstrukció

Megvalósító/költségviselő: Vízfolyás tulajdonosa, kezelője. ROP, KEOP.

Ezek egy része a Nagy-Pándzsa projekt keretében megvalósul

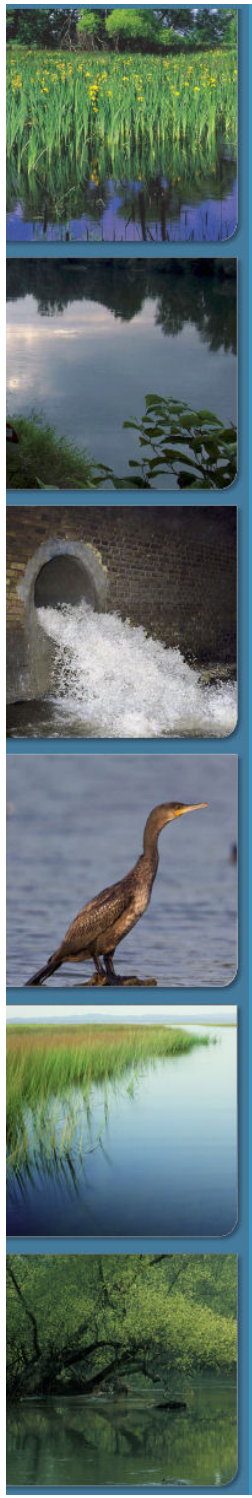

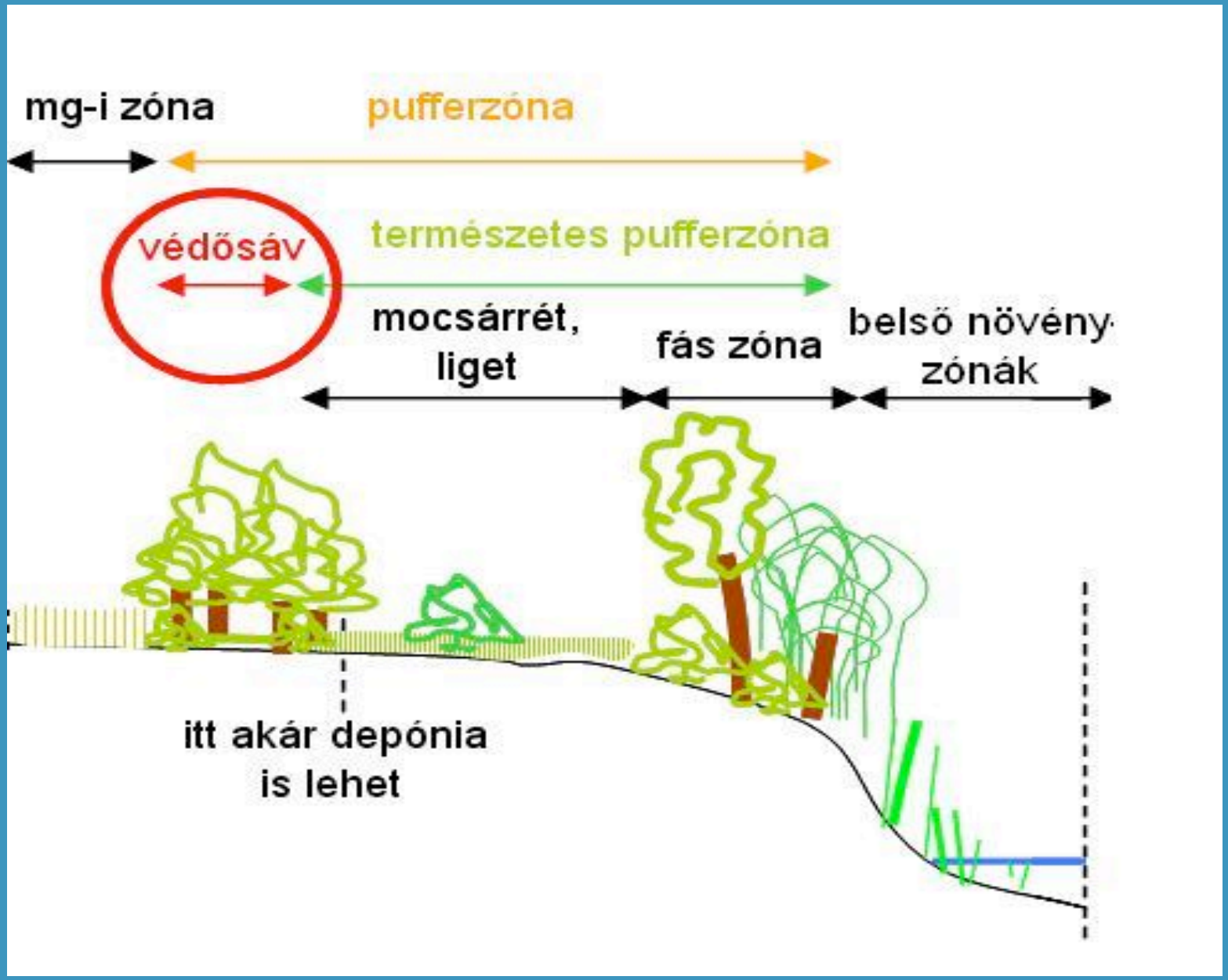
mg-i zóna
pufferzóna
védősáv
természetes pufferzóna
mocsárrét,
liget
fás zóna
belső növény-
zónák
itt akár depónia
is lehet

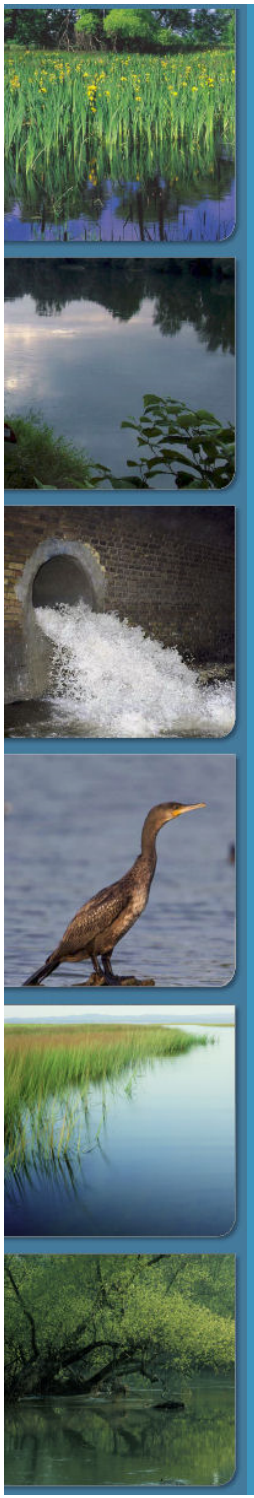

Vízfolyások és állóvizek szabályozottságának csökkentése

2. Nagy folyók szabályozottságának csökkentése

- Marcal torkolati szakaszán a Holt-Marcal ökológiai vízpótlás
- Marcal alsó szakaszának szabályozottságának csökkentése (2015. után)
- Rába-Marcal közben nyílt ártér kialakítása

Megvalósító/költségviselő: Vízfolyás tulajdonosa, kezelője

3. További intézkedések

- Marcal duzzasztó árapasztó átépítése, átjárhatóság biztosítása
- Helbényi és Tyúktelepi zsilip átépítése az ökológiai átjárhatóság érdekében
- Holt-Marcal iszap eltávolítása

Megvalósító/költségviselő: Vízfolyás tulajdonosa, kezelője

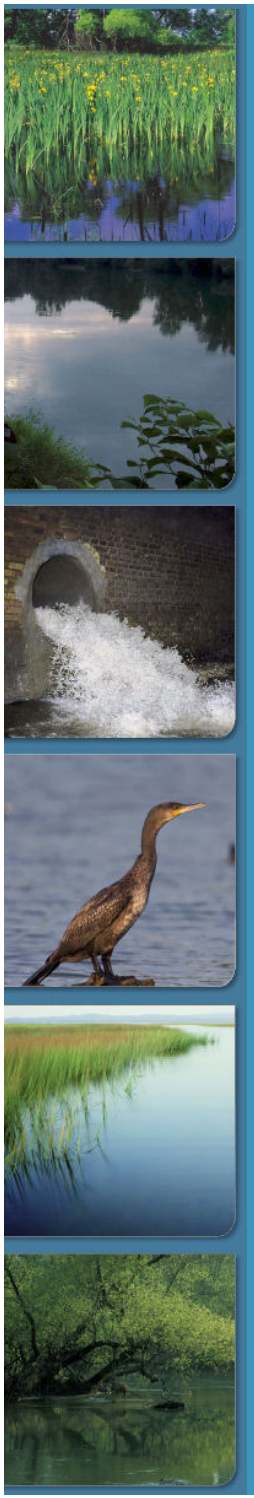

Vízfolyások és állóvizek szabályozottságának csökkentése

2. Nagy folyók szabályozottságának csökkentése

- Marcal torkolati szakaszán a Holt-Marcal ökológiai vízpótlás
- Marcal alsó szakaszának szabályozottságának csökkentése (2015. után)
- Rába-Marcal közben nyílt ártér kialakítása

Megvalósító/költségviselő: Vízfolyás tulajdonosa, kezelője

3. További intézkedések

- Marcal duzzasztó árapasztó átépítése, átjárhatóság biztosítása
- Helbényi és Tyúktelepi zsilip átépítése az ökológiai átjárhatóság érdekében
- Holt-Marcal iszap eltávolítása

Megvalósító/költségviselő: Vízfolyás tulajdonosa, kezelője

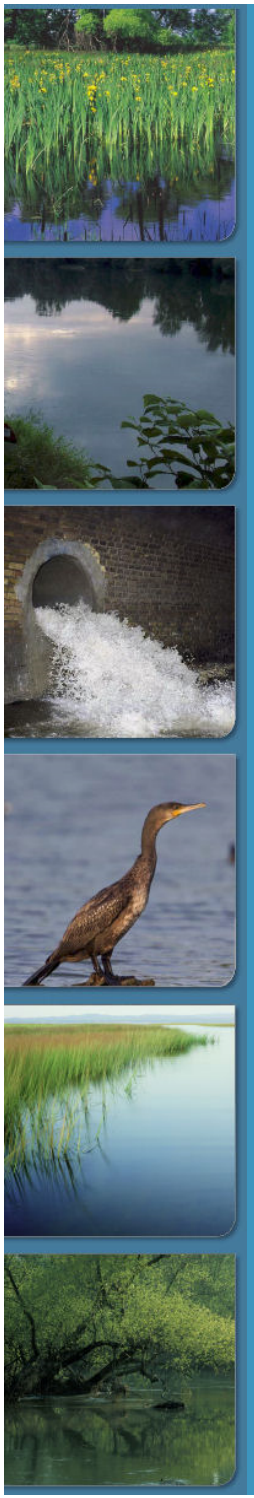

Fenntartható vízhasználatok, a vizek mennyiségi állapotának javítása

1. A felszín alatti vizek fenntartható használata

- Karsztvíz kitermelések leállásának hatása
- Illegális vízhasználatok visszaszorítása
- Termálvízhasználatok szabályozása

Megvalósító/költségviselő: állam, vízhasználó

2. Felszíni vizek fenntartható használata

- Vízhasználatok szabályozása

Megvalósító/költségviselő: állam

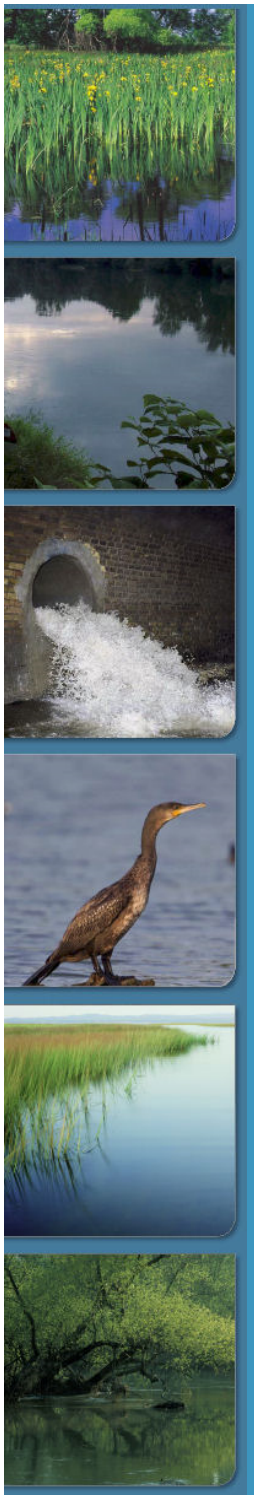

Megfelelő ivóvízminőséget biztosító intézkedések

1. Ivóvízminőség-javító program

Az Ivóvízminőség-javító Program végrehajtása folyik.

Megvalósítók/költségviselők: Önkormányzatok

2. Ivóvízbázisok biztonságba helyezése és biztonságban tartása

Az Ivóvízbázis-védelmi Program végrehajtása folyamatban van.

Megvalósítók/költségviselők: Önkormányzatok

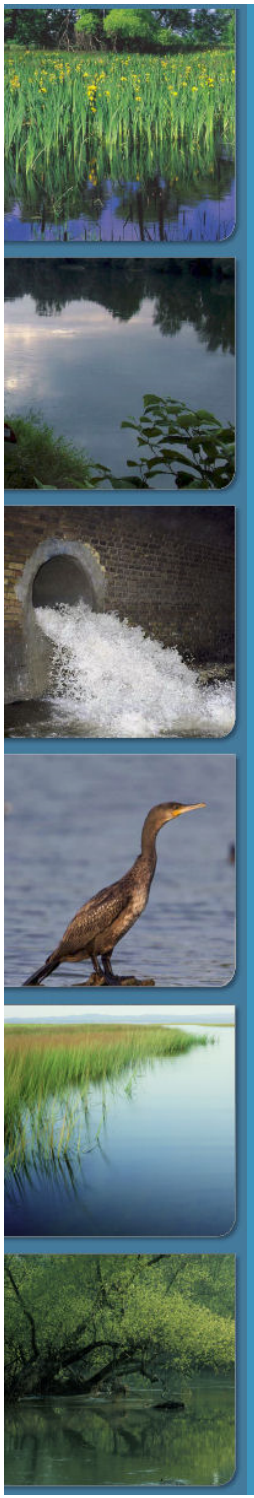

Védett területekre vonatkozó egyedi intézkedések

1. Védett természeti területek speciális védelme

- 54.400 ha NATURA 2000 terület. Erre vonatkozóan fenntartási tervek kidolgozása
- Vízpótlás

Megvalósítók/költségviselők: tulajdonos, kezelő

3. Természetes fürdőhelyekre vonatkozó speciális intézkedések

1 kijelölt fürdőhely, Nagytevel

Megvalósítók/költségviselők: tulajdonos, kezelő

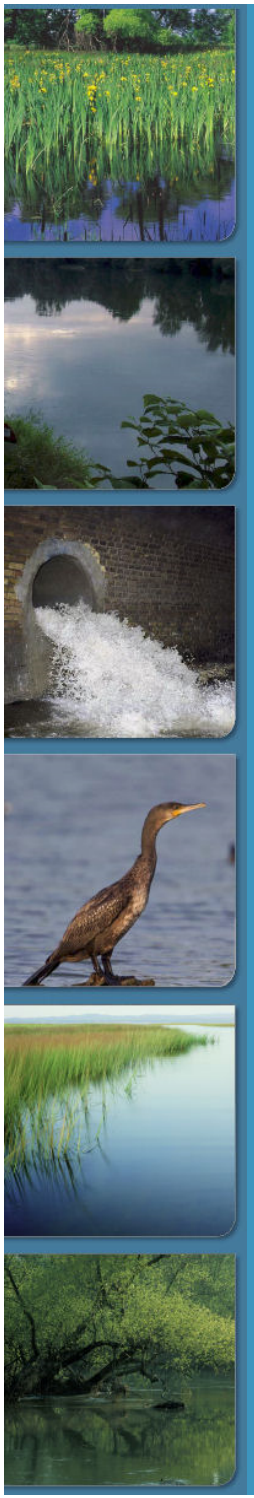

Átfogó, országos intézkedések

1. Vizsgálatok (környezeti hatásvizsgálatok)
2. Engedélyezési eljárások
3. Monitoring fejlesztése
4. Információk biztosítása, nyilvánosság
5. Költségmegtérülés elvének érvényesítése
6. Képességfejlesztés (K+F, szakemberképzés stb.)

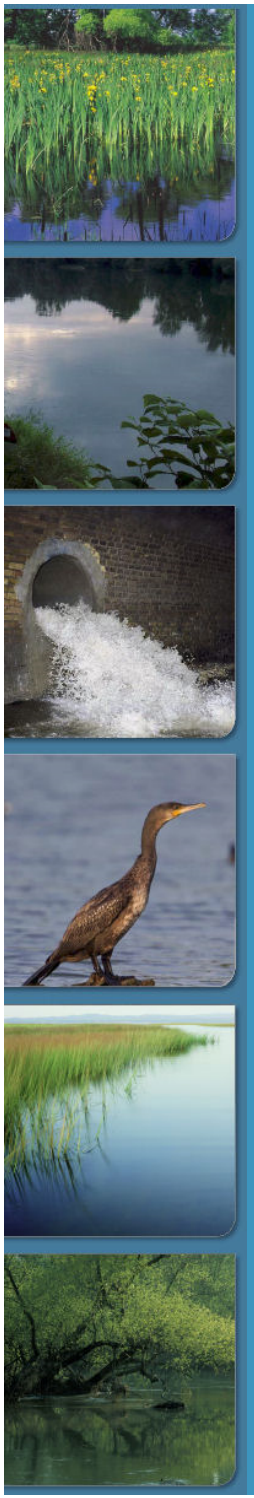

Legfontosabb kérdések a résztvevők felé

1. Egyetért-e a javasolt célokkal, intézkedésekkel, koncepciókkal? Ha nem, mi az, amit módosítana?
2. A javasolt intézkedések közül melyeket tartja reálisan megvalósíthatónak 2015-ig, és melyeket 2021-ig, illetve 2027-ig?
3. Az Ön szervezete milyen szerepet tud vállalni a tervezett intézkedések megvalósításában, a vizek állapotának javításában?
4. Amennyiben egy tervezett intézkedés az Ön által képviselt szervezet számára ebben a formában nem támogatható, mi ennek az oka, és lát-e olyan kompromisszumot, amely a szervezet részére még elfogadható, miközben a vizek állapota is javítható?